

پرخاشگری بین دانش آموزان ورزشکار

رضا طلایی، کارشناس ارشد مدیریت ورزشی
اسکندر حسین پور، کارشناس ارشد مدیریت ورزشی

چکیده

با توجه به این که پرخاشگری در صحنه مسابقات بین‌المللی، ملی و آموزشگاهی بارها موجب استفاده نامطلوب از انرژی روانی، مانع رسیدن به پیروزی و تجزیه نشاط از ورزش شده است و همچنین موجب می‌شود که ورزشکاران ماهر و مسلط به انجام مهارت‌ها در رشته‌های مختلف ورزش از نمایش و بروز توانایی خود احساس خرسندی و نشاط نکنند. بر همین اساس محقق قصد دارد پرخاشگری را در میان دانش آموزان بررسی کند.

مقدمه

در عصر حاضر، همزمان با پیشرفت تکنولوژی و صنعتی شدن جوامع، حوادث و خطرات ناشی از آن زندگی انسان‌ها را بیشتر از گذشته تهدید می‌کند و باعث می‌شود که فشارهای روانی که از مخرب‌ترین نیروهای مؤثر بر انسان و جوامع به‌شمار می‌رود، به شکل چشمگیری افزایش یابد و زندگی انسان را دچار اشکال کند و نابود سازد (باقرزاده، ۱۳۷۴).

نوجوانان پرخاشگر معمولاً قدرت کنترل رفتار خود را ندارد و رسوم و اخلاقیات جامعه‌ای را زیر پا می‌گذارند که در آن زندگی می‌کنند، احساس مسئولیت جمعی ندارند و بیشتر از آنکه به فکر دیگران باشند منافع خود را مدنظر دارند. این گروه از دانش‌آموزان بیش از بقیه گروه‌ها در مدرسه ایجاد اشکال می‌کنند و می‌توان گفت هرگاه از نوجوانان مشکل دار در

با توجه به اینکه پرخاشگری و رفتار منفی گرایانه موجب می‌شود که نوجوانان همیشه در حالت تدافعی قرار گیرند، این امر به نوبه خود مانع رشد و شکوفایی ظرفیت‌ها، توانایی‌ها و همچنین حسن تفاهم اجتماعی شده و مانع جریان اجتماعی شدن نوجوانان می‌شود و به تعبیری می‌توان گفت که سعادت فردی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. لذا اصلاح این رفتار می‌تواند در افزایش اعتماد به نفس، شایستگی اجتماعی، عملکرد تحصیلی، کارایی اجتماعی و پذیرش آنان در میان همسالان شود. از این رو ورزش مقوله‌ای است که از بدو خلقت بشری همراه انسان بوده و فعالیت منظم جسمانی باعث تعدیل خصوصیات جسمانی و روانی افراد می‌شود. ورزش کردن باعث تخلیه هیجانات و نشاط و شادابی خاص می‌شود که می‌تواند عاملی در جهت کاهش

اختلالات رفتار مورد استفاده واقع شود.

کلیدواژه‌ها:

پرخاشگری، خشونت، نوجوانان و دانش‌آموزان ورزشکار

مدرسه حرفی زده شود، آن‌ها در ردیف اول معرفی می‌شوند (فرقانی، ۱۳۷۲).

پرخاشگری در دوره نوجوانی نه تنها به پرخاشگری در بزرگسالی منجر می‌شود، بلکه پیامدهای منفی دیگری نیز به دنبال دارد. به طوری که نوجوانانی که پرخاشگری زیادی دارند، زمینه ابتلاء به بزهکاری، اختلال سلوک، ناسازگاری در مدرسه و اعتیاد دارند. (لوچمن و دان، ۱۹۹۳).

با توجه به تحقیقات متعددی که در خصوص نوجوانان به ویژه در مسابقات فوتبال کشور در شهر تهران نیازی ۸۹ رحمتی (۱۳۸۲) و عنبری (۱۳۸۱) و مسابقات مدارس و آموزشگاهی شهر ارومیه (۸۸) صورت گرفته است، می‌توان گفت که این وضعیت روحی به وجود آمده می‌تواند هم برای ورزش و هم نوجوانان کشور تأثیرات سوئی داشته باشد که می‌توان با دانش و آگاهی لازم آثار نامطلوب آن را رفع و به فرصتی برای پیشبرد اهداف تربیت بدنی تبدیل کرد.

در آن‌ها هست، تفکیک کامل این دو اصطلاح بسیار مشکل می‌نماید.

در عرصه فعالیت‌های ورزشی سه سطح برای بررسی، تحلیل خشونت و پرخاشگری ملاحظه می‌شود.

۱. خشونت و پرخاشگری ورزشکاران در مسابقات و رقابت‌های ورزشی.

۲. خشونت و پرخاشگری تماشاچیان و طرفداران تیم‌های ورزشی علیه ورزشکاران.

۳. خشونت و پرخاشگری تماشاچیان رویدادهای ورزشی که در قالب هواداری از تیم‌های ورزشی علیه یکدیگر و گاه اموال و دارایی‌های عمومی انجام می‌شود.

شاید پیش از اینکه بگوییم پرخاشگری چیست، مشخص کردن اینکه چه رفتاری پرخاشگری نیست آسانتر باشد. پرخاشگری نه رقابت است، نه خشم، رقابت یک نگرش و خشم یک هیجان است. در حالی که رقابت و خشم ممکن است به پرخاشگری کمک کنند، پرخاشگری خودش یک رفتار است و اینگونه تعریف می‌شود: «اجرای فعالانه عملی ناخوشایند علیه دیگری».

پرخاشگری ممکن است به شکل‌های مختلف از بد رفتاری کلامی که موجب آسیب روان‌شناختی می‌شود تا برخورد فیزیکی در نوسان باشد. عموماً روی این موضوع که هدف از پرخاشگری آسیب‌رساندن به دیگری است، توافق نظر وجود دارد. رفتاری که به‌طور تصادفی موجب آسیب دیگری می‌شود، پرخاشگری تلقی نمی‌شود. با هم بودن تمامی این عوامل نمونه‌ای از تعریف کارکردی از پرخاشگری را ارائه می‌دهد که عبارت است از که «هر نوع رفتاری که به قصد آسیب‌رساندن به شخص دیگر انجام می‌پذیرد».

از دیگر تعریف‌های ارائه شده برای پرخاشگری، اینکه کسی به‌صورت فیزیکی، کلامی یا ظاهری یک وضع و با یک محرک مخالف به کسی حمله کند، این نشان‌دهنده یک وضع و حالت نیست، بلکه یک رفتار است که قصد صدمه دارد.

برخی نیز پرخاشگری را واکنشی غریزی به هجوم، ناکامی و رقابت برای دستیابی به منابع می‌دانند که عمدتاً از طریق برخورد بدنی ظاهر می‌شود، که از مربی، تماشاگر و بازیکن می‌تواند سر بزند. به‌طور کلی هرگونه رفتاری را پرخاشگری می‌گویند که به قصد صدمه‌زدن به شیء یا فرد دیگری یا استفاده از جسم یا کلام انجام گیرد و سه ویژگی دارد: اولاً، پرخاشگری همراه با رفتار است. دوم، با قصد و نیت همراه است و سوم، اینکه موجب صدمه و جراحت به شیء یا فرد طرف مقابل می‌شود. البته، این صدمه یا جراحت می‌تواند از

مفهوم پرخاشگری

خشونت و پرخاشگری دو مفهوم به‌هم پیوسته و مرتبطاند که در بسیاری از موارد توسط محققان علوم رفتاری به جای یکدیگر به کار برده می‌شوند و هیچ زمانی فضای مفهومی این دو واژه به‌طور کامل از هم جدا نبوده است. زیرا به‌رغم ارائه تعریف‌های جداگانه، باز به دلیل اشتراکات زیادی که

این گروه [نوجوانان پرخاشگر] از دانش آموزان بیش از بقیه گروه‌ها در مدرسه ایجاد اشکال می‌کند و می‌توان گفت هرگاه از نوجوانان مشکل‌دار در مدرسه حرفی زده شود، آن‌ها را در ردیف اول معرفی می‌شوند

است که گرایش ورزشکاران به رفتار خشونت‌آمیز تنها به رشته ورزشی آن‌ها وابسته نبوده و به نظر می‌رسد عوامل بسیاری می‌تواند در بروز رفتار پرخاشگرانه مؤثر باشد. از جمله حساسیت مسابقه، نتیجه مسابقه، اختلاف امتیاز، سطح آمادگی جسمانی ورزشکار (البته آمادگی جسمانی مطلوب موجب می‌شود تا افراد ورزیده بتوانند فشارهای جسمانی و محرک‌های هیجانی را با شدت پایین‌تر از فعالیت فیزیولوژیکی پاسخ دهند). تحریک تیم مهمان توسط تماشاچیان تیم میزبان، عملکرد داوران، خستگی مفرط، برخوردهای بدنی، موقعیت تیم در جدول مسابقات و غیره است.

منابع

۱. آیزنگ، هالن. جی، ویلسون، ۱۳۶۹. «خودشناسی»، ترجمه ش. قهرمان. چاپ پنجم. انتشارات شبابویز.
۲. باقرزاده، ف. ۱۳۷۴. «بررسی مقایسه رفتار پرخاشگرانه بین ورزشکاران رشته‌های رزمی و غیررزمی مدارس راهنمایی پسرانه سنین ۱۴-۱۲ سال تهران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
۳. جارویس، م. ۱۳۸۱. «روان‌شناسی ورزش مفاهیم و کاربردها». ترجمه ر. کریمی. چاپ اول. تهران. انتشارات پیام‌آوران کلک آزاد.
۴. دبانی، الف. ۱۳۷۳. «میزان پراکندگی انواع خشونت‌ها در مسابقه‌های سراسری فوتبال جام آزادگان». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
۵. صاحب‌الزمانی، م. ۱۳۷۴. «بررسی اثر یک برنامه سه ماهه کاراته بر روی میزان پرخاشگری نوجوانان دانش‌آموزان شهرستان تهران». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
۶. عدل ضرابی، پ. ۱۳۷۹. «مقایسه میزان پرخاشگری در بانوان ورزشکار رشته‌های رزمی و غیررزمی ۱۸ سال به بالا». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
۷. فرقانی رئیس‌ی، ش. ۱۳۷۲. «شناخت مشکلات رفتاری در کودکان و نوجوانان تهران». انتشارات معاونت پژوهشی وزارت آموزش و پرورش.
۸. میرنصوری، ر. ۱۳۷۳. «بررسی صفات شخصیتی ورزشکاران مرد رشته‌های انفرادی و گروهی و مقایسه آنان با یکدیگر». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

9. Cox, R. H. (1998). *Sport Psychology: Concept and applications, fourth Edition*. Columbia: WCW McGraw-Hill.

10. Ieunes, a & Nation, j. (1996). *Aggression and violence in Sport*. <http://www.Kidsfirst soccer.com/violens/html>. p.: 249-297.

Handlungen von 13-Schuliz, j. weber R. (1979), *Beding ungen Aggressive fashball zuschauern, (condition of Aggressive Action in soccer spectators.) sport wissens chaft.*

11. Skelton, Ldennis Michael. A. (1991). *Aggressive Behavior as a function of teakwondo Ruking. Percptual and motor skills*. Vol. 72, pp: 175-182.

12. Smith, M.D. (1983). *Violence and Sport*. Ternato: Butterworth and Co.

13. Turner, R.H. killian. L. M. (1970). *Collective Behavior*. Englewood cliffs, Nj: prentice-hall.

یک فحاشی که موجب ناراحتی روانی فرد شود تا ضرب و جرح و قتل وی در نوسان باشد. به اعتقاد برخی دیگر خشونت نوعی تحمیل و تخریب فیزیکی و نوعی اعمال پرخاشگرانه سخت محسوب می‌شود. خشونت جزئی و سازه فیزیکی شده پرخاشگری است، یعنی پرخاشگری عملی است که به‌منظور کاستن از نیروی رقابتی حریف به وی وارد می‌شود. از این رو خشونت تنها یکی از انواع پرخاشگری محسوب می‌شود و به این لحاظ خشونت را حاوی مبادرت عمدی به ایجاد آسیب‌های جسمانی علیه دیگران تعریف می‌کنند.

در حالی که همان‌گونه که قبلاً نیز ذکر شد پرخاشگری هم شامل آسیب‌های جسمانی و هم روانی می‌شود. بنابراین می‌توان گفت که خشونت و پرخاشگری مفاهیمی به هم مرتبطند که موقعیت‌های متفاوتی را در یک پیوستار شامل می‌شوند. به این ترتیب خشونت و پرخاشگری ورزشی را می‌توان رفتاری تعریف کرد، که خارج از قواعد و هنجارهای ورزشی رخ می‌دهد، سبب آسیب عمدی می‌شود و با اهداف رقابتی ورزش ارتباط مستقیمی ندارد.

نتیجه‌گیری

یکی از وسیله‌های ناپسند و نسنجیده که بسیاری از افراد غالباً در کاربرد آن یک لحظه تأمل نمی‌کنند، پرخاشگری است. در واقع پرخاشگری حرکتی نابالغانه، گاهی زبانباز و خطرناک است و به جای اینکه مشکلی را حل کند و از فشار و ناراحتی فرد بکاهد برایش دردسر و رنج تازه‌ای به‌وجود می‌آورد. روان‌شناسان ورزشی درخصوص استفاده از رفتار پرخاشگرانه در ورزش نگرانند و بررسی کرده‌اند که اساساً پرخاشگری منفی است و از نظر اخلاقی نامقبول است. نتیجه تعدادی از تحقیقات به‌طور ضعیف از این عقیده حمایت می‌کنند که پرخاشگری ممکن است ایجاد خشم و برانگیختگی بکند که مانع تمرکز بازیکن شود و ممکن است عملکرد را کاهش دهد. آنچه از نتیجه تحقیق برمی‌آید بیان‌کننده این واقعیت